

ใบความรู้ เรื่อง วิเคราะห์คุณค่าบทเสภาสามัคคีเสวก (สำหรับครู)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง รังสรรค์ความคิด วิจิตรวรรณคดี
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง ผจญจิตพินิจคุณค่า (๑)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

๑.คุณค่าที่ได้รับ

ด้านสังคม

เห็นถึงคุณค่าของงานศิลปะ ซึ่งงานศิลปะนี้สามารถทำให้เราสบายใจได้
เห็นถึงความตั้งใจของช่างสาขาต่างๆที่ทำงานศิลปะ

ด้านอารมณ์

ศิลปะทำให้เรามีความสุขและหากเราไม่มีศิลปะในหัวใจจะทำให้เราไม่มีสิ่ง
สวยงามเพื่อยืดเหนี่ยวจิตใจและมีความสุข ความแจ่มใส

ด้านวรรณศิลป์

มีการใช้ภาษาที่สละสลวย มีการเล่นคำ การเล่นเสียงและการใช้ภาพพจน์

- การเล่นคำ เช่น

เหมือนคนป่าคนไพรไม่รู้เรื่อง	จะพูดด้วยนั้นก็เปลืองซึ่งวาจา
ทั้งช่างรูปพรรณสุวรรณกิจ	ช่างประดิษฐ์รัชดาสง่าผ่อง
อีกช่างถนอมลายลักษณะจำลอง	อีกข้าของเชิงรัตนประกร
เราช่วยช่างเหมือนอย่างช่วยบ้านเมือง	ให้ประเทืองเทศไทยอันไพศาล

- การเล่นเสียง

การเล่นเสียงพยัญชนะ เช่น
ต้องมีวรบรรณรอนหาผอนไม่
จึงยกย่องศิลปะกรรมนั้นทั่วไป
อย่าให้หย่อนกว่าเขาเราจะอาย
พอไม่อายเพื่อนบ้านจึงจะดี

- การเล่นเสียงสระ เช่น

อันชาติใดไร้ศานตสุขสงบ	ต้องมีวรบรรณรอนหาผอนไม่
ใครใครเห็นไม่เป็นที่จำเรียดา	เขาจะพากันเย้ยให้อับอาย
เพราะขาดเครื่องระงับดับรำคาญ	โอสถใดจะสมานซึ่งดวงใจ
ใครดูถูกผู้ชำนาญในการช่าง	ความคิดขวางเฉไฉไม่เข้าเรื่อง

- การใช้ภาพพจน์

ศิลปกรรมนำใจให้สร้างโคก	ช่วยบรรเทาทุกข์ในโลกให้เหือดหาย
เป็นการใช้ภาพพจน์ที่กล่าวเกินจริง	
เหมือนคนป่าคนไพรไม่รู้เรื่อง	จะพูดด้วยนั้นก็เปลืองซึ่งวาจา
เป็นการใช้อุปมาโวหาร	

ข้อคิดที่ได้รับ

๑. หากเรามีศิลปะอยู่ในใจก็เหมือนกับเรามีเครื่องผ่อนคลายความทุกข์อยู่ด้วย
๒. ศิลปกรรมเป็นสิ่งที่สวยงามจำเริญตา จำเริญใจเราจึงควรที่จะช่วยกันส่งเสริมและสนับสนุน
๓. ชาติดีที่มีความเจริญรุ่งเรือง จะมีศิลปะประจำชาติ ศิลปะหมายถึงภาพสะท้อนของความสุขสงบของประเทศ
๔. ชาติดีที่ไม่มีช่างทางด้านศิลปะ เหมือนผู้หญิงที่ไม่มีความงาม
๕. ใครดูถูกงานศิลปะ เหมือนคนปากคดง ไม่สมควรคบค้าสมาคมด้วย
๖. คนไทยควรช่วยรักษาศิลปะและอนุรักษ์ไว้ให้รุ่งเรืองตลอดไป เพื่อแสดงความเป็นชาติที่มี

วัฒนธรรมมายาวนาน

บทเสภาสามัคคีเสวก ตอนสามัคคีเสวก

คุณค่าที่ได้รับ

คุณค่าทางด้านสังคม

บทเสภาสามัคคีเสวก ตอน วิศวกรรมและตอนสามัคคีเสวก ดังนี้

๑. สะท้อนความงามทางด้านศิลปะคือศิลปะย่อมทำให้ผู้คนเกิดความเพลิดเพลินใจจากการที่ได้พบเห็น ซึ่งเป็นผลงานที่ศิลปินหรือช่างแขนงต่างๆ ตามที่รัชกาลที่ ๖ กล่าวถึงเป็นตัวอย่าง คือช่างปั้น ช่างเขียน ช่างก่อสร้าง ช่างทอง ช่างเงิน ช่างถม ช่างทำอัญมณี ได้บรรจงสร้างสรรค์อย่างประณีตสวยงาม และเมื่อเกิดความสบายใจแล้วร่างกายก็จะเป็นสุข ซึ่งหมายความว่าไปถึงการมีกำลังที่จะทำประโยชน์และความเจริญให้แก่ตนเองและประเทศชาติต่อไป

๒. สะท้อนความรุ่งเรืองของบ้านเมืองคือผลงานที่ศิลปินและช่างทั้งหลายได้ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นย่อมเป็นเครื่องมือที่ช่วย “บำรุงแดนดิน” หรือแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมืองอีกทั้งยังภูมิปัญญาและเกียรติภูมิของชาติ

ด้วยเหตุนี้นานาประเทศจึงต่างยกย่องศิลปะว่าเป็นสิ่ง “ศรีวิไลวิลาสดีเป็นศรีเมือง” คือ ศิลปะเป็นสิ่งแสดงความเจริญของบ้านเมือง เป็นสิ่งที่สวยงามและเป็นเกียรติเป็นศรีแก่ประเทศชาตินอกจากนี้ศิลปะยังเป็นสิ่งแสดงถึงความสงบสุขของชาติ ซึ่งหากชาติใดไม่มีความสงบสุข คนในชาติก็จะมุ่งต่อสู้ทำศึกสงครามจนไม่มีความสนใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ แต่หากชาติใดบ้านเมืองสงบสุข คนในชาติก็ย่อมสร้างสรรค์ศิลปะเพื่อประดับประดาบ้านเมืองให้งดงาม

ศิลปะจึงมีคุณค่าในฐานะเป็นเพื่อนแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของชาติและคนในชาติ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงมีพระราชประสงค์ที่จะเห็นคนไทยให้ความสำคัญกับศิลปะและวิชาช่างแขนงต่างๆ ด้วยการช่วยกันสนับสนุนศิลปินและบำรุงศิลปะตลอดจนวิชาช่างของไทยให้มีความมั่นคงถาวรสืบไป ดังกล่าวที่ว่า “เราช่วยช่างเหมือนอย่างช่วยบ้านเมืองให้ประเทืองประเทศอันไพศาล”

๓. สะท้อนคุณธรรมหน้าที่และความสามัคคี บทเสภา ตอน สามัคคีเสวก มุ่งแสดงความคิดที่ว่าชาติจะดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง ข้าราชการต้องพร้อมใจการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งของตนด้วยความพยายาม ไม่คำนึงถึงความสุขส่วนตัว ตลอดจนมีความเคร่งครัดในระเบียบวินัย ซึ่งล้วนแต่เป็นความประพฤติที่แสดงถึงความจงรักภักดีที่ข้าราชการพึงมีต่อพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็น

“เหมือนบิดาบังเกิดหัว” และที่สำคัญที่สุดคือต้องมีความสามัคคีปรองดองให้สมกับเป็นข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์เดียวกัน

ข้อคิดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

๑.ให้มีความรักและภูมิใจในศิลปะของชาติ กล่าวคือศิลปะเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นจนกระทั่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เกิดเป็นความงามที่มีเอกลักษณ์ของชนชาติ ทั้งด้านจิตรกรรม ประติมากรรม หัตถกรรม ได้รับการยอมรับจากต่างประเทศการสร้างเจตคติที่ดีต่อศิลปะปลูกฝังจิตสำนึกให้เยาวชนรักศิลปะย่อมจะทำให้ศิลปะของชาติดำรงอยู่ได้

๒.ให้ตระหนักในหน้าที่ของตน ประเทศชาติจะพัฒนาได้ย่อมต้องอาศัยบุคคลภายในชาติเป็นกลไกสำคัญ เนื่องด้วยแต่ละบุคคลจะดำรงสถานภาพและแสดงบทบาททางสังคมที่แตกต่างกัน โดยที่ทุกสถานภาพล้วนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน หากบุคคลขาดความตระหนักในหน้าที่ของตนเอง บ่ายเบี่ยงหน้าที่ ความรับผิดชอบย่อมไม่สามารถสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้กับชาติได้

๓.ให้เห็นถึงความสำคัญของความสามัคคี ประเทศชาติประกอบด้วยบุคคลจำนวนมากการจะทำให้ประเทศพัฒนาไปข้างหน้า ความสามัคคีของคนในชาติเป็นสิ่งสำคัญ ต้องไม่คิดร้ายแก่งแย่งชิงดีหรือเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง เป็นเรื่องรองลงมาจากผลประโยชน์ส่วนตัวย่อมทำให้ประเทศชาติเกิดความเสียหายได้ ความสามัคคีจะเป็นเครื่องผูกรวมนจิตใจของคนในชาติ

๔.ให้เกิดความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ เนื่องจากพระมหากษัตริย์ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อบ้านเมืองและข้าราชการบริพาร ทรงเป็น “เหมือนกับปิตุัน” ที่นำพาเรือฝ่าคลื่นพายุที่รุนแรงไปยังจุดมุ่งหมาย นั่นคือ ความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมืองและความผาสุกของราษฎรทั้งมวลดังนั้น ประชาชนทุกคนจึงควรประพฤติปฏิบัติตามพระบรมราโชวาทรู้จักหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ พร้อมทั้งมีระเบียบวินัยและมีความสมัคครสมานสามัคคีกัน บ้านเมืองก็就会有ความสงบสุขและมีความเจริญรุ่งเรือง